

9 februari 2006

Till
Jordbruksverket
Växtodlingsenheten
Att Heléne Ström
551 82 Jönköping

Fältförsök genmodifierad raps med ökad oljehalt

Era Dnr 22-9831/05 och 22-9900/05

Ekologiska Lantbrukarna avstyrker de två ansökningarna från Plant Science Sweden om fältförsök med olika linjer av vårraps, modifierade med genmaterial som antas ge högre oljehalt.

Liksom i förra årets ansökan, som gällde snarlika modifieringar, ger företaget en mycket torftig beskrivning av de olika linjerna, som inte ens beskrivs individuellt. Man har genomfört en rad olika transformationer med ej närmare beskrivna gener, som kombinerats två och två i olika sammansättningar i hopp om att åstadkomma den önskade effekten på rapsens metabolism.

Ansökan innehåller ingen egentlig beskrivning av hur de olika generna är tänkta att ge den avsedda effekten, och indirekt framgår att man i flera fall bara har gissningar om detta. Man påstår i allmänna termer att de transformerade linjerna inte skiljer sig från modersorten i några andra avseenden än förändrad oljehalt, men inga data redovisas som skulle kunna stödja dessa påståenden. Ingen sekvensinformation, inga kemiska analyser, inte ens några systematiska data om växtsätt eller produktionsnivå.

I båda ansökningarna hänvisas flitigt till närmare information i bilagor, vilka samtliga hemligstämplats av Jordbruksverket. Vi bedömer att hemligstämplingen strider mot bestämmelserna i EU-direktivet 2001/18, som förbjuder hemligstämpling av såväl beskrivningen som miljöriskbedömningen, och begär därför att den hävs (se separat brev).

Vad vi kan bedöma utifrån detta orimligt begränsade underlag gäller även årets ansökan en rad nya transformationshändelser som ännu inte karaktäriserats i växthus. PSS ansöker alltså återigen om att få genomföra en rent experimentell verksamhet i fältförsök. På ett ställe i ansökan anges faktiskt uttryckligen att ett av syftena med fältförsöken är "att bekräfta att inga andra förändringar har ägt rum än de som avsetts".

Ekologiska Lantbrukarna anser fortfarande att fältförsök överhuvudtaget inte ska kunna komma ifråga förrän transformerade linjer genomgått en ordentlig bedömning i laboratorium eller växthus, och fullständiga data från dessa inneslutna försök kan redovisas. Genetiska experiment hör inte hemma i jordbrukslandskapet. Det gäller i synnerhet ifråga om dokumenterat svårkontrollerade arter som raps, där varje utsättning måste betraktas som irreversibel.

Vi gav utförliga argument för denna ståndpunkt i vårt yttrande över förra årets ansökan från PSS, och ska inte upprepa dem här. Se <http://ekolantbruk.se/naringspolitik/genteknik/pdf/genraps050228.pdf>

Däremot vill vi gärna kommentera en principfråga. Både PSS och Jordbruksverket (i sitt följebrev) hänvisar till att flera av de aktuella generna, promotorerna och terminatorerna redan använts i andra transformerade linjer. Detta framförs som om det i sig skulle motivera en mindre noggrann miljö- och hälsobedömning. Det är en vetenskapligt ohållbar ståndpunkt. Varje transformationshändelse leder till en genetiskt unik förädlingslinje. Oavsett om både modersort och genkonstruktion är identiska är slumpmässigheten i själva transformationstekniken så stor att resultatet kan variera avsevärt (även bortsett från att den stora majoriteten transformationsförsök helt misslyckas). Kopieantalet kan variera, placeringen av genen blir olika från gång till gång och de trunkeringar, riktningförändringar, omstuvningar och punktmutationer som alltid inträffar är likaså unika för varje transformationshändelse.

En seriös bedömning måste därför alltid utgå från den enskilda transformationshändelsen. Det går inte att förutsätta ens att kombinationen av en viss gen och en viss modersort ger samma resultat från gång till gång – och ännu mindre att en viss gen eller en viss promotor ger samma resultat i ett helt annat sammanhang.

/För Ekologiska Lantbrukarna
Enligt uppdrag

Peter Einarsson